

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ปีการศึกษา 2560 จำนวน 12,167 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 628 คน และครูผู้สอน จำนวน 11,539 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ปีการศึกษา 2560 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่งได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 375 คน แบ่งเป็น สถานศึกษาขนาดใหญ่ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 38 คน สถานศึกษาขนาดกลาง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน จำนวน 94 คน และสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน จำนวน 224 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของ เบสท์และคาห์น (Best and Kahn) ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550 : 55)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีถึงผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือ ขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
3. กำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. วิเคราะห์บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน
4. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยการทดสอบค่าที (t-test)
5. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

(One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 55.73 มีประสบการณ์ในการทำงานมาก จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 44.27 และมีขนาดของสถานศึกษาเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.47 เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.93 และเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60

2. บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม และด้านความโปร่งใส

3. การเปรียบเทียบการศึกษามหาวิทยาลัยตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

3.1 บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ดังต่อไปนี้

1. บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของธรรมาภิบาลจึงเป็นหลักการที่ทำให้ระบบการบริหารสถานศึกษามีความยุติธรรมช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ จึงนำหลักการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2552 : 3) ได้กำหนดความสำคัญของธรรมาภิบาล ไว้ว่าเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศให้ประเทศดำรงอยู่ได้ ทั้งนี้ยังเป็นการบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขภาวะวิกฤติและอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะสังคมจะรู้ถึงถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญและการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ธรรมาภิบาล ยังมีความสำคัญหลายประการที่ช่วยให้การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินไปได้อย่างดีด้วยดีตามกำหนดเวลา และปธาน สุวรรณมงคล (2558 : 28-30) กล่าวถึงความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ว่า ธรรมาภิบาลช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารภาครัฐอย่างจริงจังมากขึ้น โดยมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความรวดเร็ว และประหยัดทั้งเวลาและงบประมาณ มีความคุ้มค่ามากขึ้น รวมไปถึงนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวถึงนโยบายการสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานที่มีระบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและมีคุณธรรมในการบริหารงาน มุ่งเน้นการบริหารงานและพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างมีระบบ มีคุณธรรมการมีส่วนร่วม และตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ออนไลน์. 2560 ก) จึงทำให้บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนภรณ์ ส่งเสริม (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหาร โรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ ร่ายเรือง (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ใน จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มี ประสบการณ์มากจะมีโอกาสได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าคนที่ มีประสบการณ์น้อย จึงทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันตามที่วันทนา เมืองจันทร์ (ออนไลน์. 2556) ได้กล่าวว่า ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาตามบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำงานด้วย จิตใจที่แน่วแน่ มั่นคง โดยฝึกอุดมคติ และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหานั้นๆ การที่จะต้องเผชิญ ต้องหาทางแก้ไขให้สำเร็จ ดังนั้น การแสดงบทบาทที่เหมาะสมกับสถานภาพของผู้บริหารและแสดงให้เหมาะสมกับตำแหน่งของ ผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น อีกทั้งจะต้องเป็นบทบาทที่ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมคาดหวังว่าผู้บริหารควรจะเป็น ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารควรจะเป็นผู้นำทางวิชาการ ที่เข้มแข็งมีการพัฒนางานวิชาการอย่างเป็นระบบมีกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นที่ยอมรับพร้อม กับการเป็นนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และลึกซึ้งตลอดจนมีความรู้ ความสามารถที่จะก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของชุมชน สังคม และ โลก ด้วยการพัฒนา สถานศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ สุขผลานันท์ (2558 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนก ตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมและ รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีภาระหน้าที่งานที่ต่างกัน ไปตามบริบทของสถานศึกษา การที่ สถานศึกษามีขนาดต่างกัน จึงมีการบริหารงานแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา ขนาดใหญ่มีครูผู้สอนมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก จำเป็นต้องใช้การกระจายอำนาจมากกว่า

ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีครูผู้สอนไม่มากนัก จึงทำให้ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดระบบในการบริหารจัดการที่ดี ตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2552 : 29) ได้กำหนดความสำคัญของธรรมาภิบาลไว้ว่า เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศให้ประเทศดำรงอยู่ได้ ทั้งนี้ยังเป็นการบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขภาวะวิกฤติและอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและความมีส่วนร่วม จึงสอดคล้องกับวิทยากร เชียงกูล (2551 : 19) ได้กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการกระจายอำนาจโดยตรงสู่สถานศึกษา เป็นรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นใหม่ตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน ส่งผลให้บทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมคิด มาวงศ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัด โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่าการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุเทพ สุภาจาโร (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนเรื่องการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ในชุมชนร่วมกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา มีการเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา และมีการสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมด้านความรับผิดชอบ โดยมีการติดตามผลการบริหารงานอย่างสม่ำเสมอ ยอมรับผลจากการบริหารงานทั้งผลดีและผลเสีย และมีการกำหนดปฏิบัติการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด